

Подавач: громадянка Драмарецька Валентина Григорівна

КОНСТИТУЦІЙНЕ ЗВЕРНЕННЯ

щодо офіційного тлумачення слів «з приводу»,
які містяться в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України

1. 24.11.2013 року помер батько подавачки даного конституційного звернення, громадянки Драмарецької Валентини Григорівни, який на випадок своєї смерті склав за життя декілька заповітів, (копія заповіту прикладеться до даного конституційного звернення). За вказаним заповітом подавачка даного конституційного звернення є одним із спадкоємців, заповідоване яким спадкове майно складається виключно із нерухомого майна: житлового будинку та земельної ділянки, на якій розташований цей будинок - за невизначеною в заповіті адресою вказаних будинку та ділянки - та інших земельних ділянок, які розташовані в районі області.

З приводу вказаного спадкового майна, а саме заповідованого зазначеним заповітом від року нерухомого майна, в судах України розглядалися/розглядаються чотири цивільні справи, у яких подавачка даного конституційного звернення є стороною (позивачкою або відповідачкою), а саме наступні справи:

-
-
-
-

2. Частина перша статті 114 Цивільного процесуального кодексу України встановлює, що позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини.

Тобто, вказанною нормою статті 114 ЦПК України визначено механізм застосування в цивільних справах виключної підсудності.

При цьому, пунктом 42 Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ» від 01.03.2013р. № 3 було сформульовано наступну правову позицію: «виключна підсудність встановлено для позовів, що виникають із приводу нерухомого майна (частина перша статті 114 ЦПК); згідно з положеннями статті 181 ЦК до нерухомого майна належать: земельні ділянки, а також об'єкти, розташовані на них, переміщення яких є неможливим без їх знецінення та зміни їх призначення; наприклад, це позови про право власності на таке майно; про право володіння і користування ним (стаття 358 ЦК); про поділ нерухомого майна, що є у спільній частковій власності та виділ частки із цього майна (статті 364, 367 ЦК); про поділ нерухомого майна, що є у спільній сумісній власності та виділ частки із цього майна (статті 370, 372 ЦК); про право користування нерухомим майном (визначення порядку користування ним); про право, яке виникло із договору найму жилого приміщення, оренди тощо; про визнання правочину з нерухомістю недійсним; про звернення стягнення на нерухоме майно - предмет іпотеки чи застави; розірвання договору оренди землі; стягнення орендної плати, якщо спір виник з приводу нерухомого майна; про усунення від права на спадкування та визначення додаткового строку для прийняття спадщини.[виділено мною – В.Д.]».

Також, Пленум Верховного суду України в п. 27 своєї Постанови № 9 від 06.11.2009 року «Про судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними» сформулював наступну правову позицію: «Позови про визнання недійсними правочинів щодо нерухомого майна та

застосування наслідків недійсності пред'являються відповідно до частини першої статті 114 ЦПК за місцезнаходженням майна або основної його частини. [виділено мною – В.Д.]».

В той же час, і Верховний Суд України і Вищий спеціалізований суд України з розгляду цивільних і кримінальних справ визнають, що спори, що виникають з приводу нерухомого майна, можуть містити й вимоги, до яких не може застосовуватись виключна підсудність, встановлена статтею 114 ЦПК.

Так, пунктом 41 зазначеної Постанови Пленуму Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 01.03.2013р. № 3 визнається, що: «У разі конкуренції правил підсудності (наприклад, при об'єднанні позовів, на один з яких поширюється дія правила про виключну підсудність) мають застосовуватися правила виключної підсудності.».

В свою чергу, Пленум Верховного Суду України у п. 5 постанови від 12 червня 2009 року № 2 «Про застосування норм цивільного процесуального законодавства при розгляді справ у суді першої інстанції» дійшов наступного висновку: «Правила виключної підсудності діють також у випадку пред'явлення кількох позовних вимог, пов'язаних між собою, якщо на одну з них поширюється виключна підсудність.».

Як убачається, не можна не погодитися принаймні із тією правовою позицією ВСУ та ВССУ, що не всі позовні вимоги у цивільних справах, які так чи інакше пов'язані – прямо чи опосередковано – з нерухомим майном, підлягають розглядові із застосуванням виключної підсудності в порядку статті 114 ЦПК України, у разі, якщо ці позовні вимоги виникли не з приводу нерухомого майна.

Проте, попри викладені правові позиції пленумів Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду України положення частини першої статті 114 Цивільного процесуального кодексу України, а саме: «1. Позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини.» , - застосовуються судами України неоднозначно.

Так, аналіз відповідної судової практики, про яку йтиметься нижче в даному конституційному зверненні, показує, що судами України неоднозначно застосовуються положення частини першої статті 114 Цивільного процесуального кодексу України, в частині слів «з приводу», які містяться у вказаній нормі частини першої статті 114 ЦПК України.

При визначенні виключної підсудності цивільних справ у відповідності до статті 114 ЦПК України суди України у своїх рішеннях, які є безпосередніми актами правозастосування, масово посилаються на лист Верховного Суду України від 20 березня 2008 року, а саме, як наприклад зазначено в ухвалі Дніпровського районного суду м. Києва (суддя Виниченко Л.М) від 04.01.2013 року в справі № 755/29/13: «Застосування ч. 1 ст. 114 ЦПК України роз'яснено Верховним Судом України, яким зазначено, що правила виключної підсудності, які застосовуються до позовів з приводу нерухомого майна стосуються також позовів щодо будь-яких вимог, пов'язаних з правом особи на нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, квартири тощо), з приводу речових (майнових) прав на власне чи чуже нерухоме майно (право володіння, користування, тощо), стягнення заборгованості з орендної плати за користування нерухомим майном, тощо. У вказаному роз'ясненні Верховного Суду України також зазначається, що визначення критерію підсудності зазначеної категорії позовів, а саме: «позови, що виникають з приводу нерухомого майна» є більш широким, ніж критерій, зазначений у листі апеляційного суду м. Києва - «позови, де предметом спору є нерухоме майно або дії сторін щодо нерухомого майна, а також позови, де нерухоме майно є об'єктом, а не предметом спірних правовідносин». Тому в разі звуження визначеного п. 1 ст. 114 ЦПК України критерію віднесення позовів до виключної підсудності шляхом обмеження його визначення лише предмета (об'єкта) позову втрачається сама можливість чіткого застосування зазначеного пункту цієї статті ЦПК України та виникають умови для порушення встановлених законом правил виключної підсудності за позовами що виникають з приводу нерухомого майна та застосування наслідків, передбачених п. 6 ст. 311 ЦПК України.».

Подавачкою даного конституційного звернення не вдалося віднайти будь-де копію листа Верховного Суду України від 20 березня 2008 року, на який (лист) міститься посилання в тексті щойнопроцитованої ухвали (а не в тексті самого даного конституційного звернення) Дніпровського районного суду м. Києва від 04.01.2013 року в справі № 755/29/13, проте, з розділу «Питання підсудності справ» Узагальнень судової практики з питань розмежування юрисдикції загальних, господарських і адміністративних судів, які (узагальнення) були складені суддею судової палати з розгляду цивільних справ Апеляційного суду міста Києва Н.В. Поліщук, і які (узагальнення) є доступними за Інтернет посиланням <http://kia.court.gov.ua/sud2690/uzah/61/> , убачається, що під вказаним листом Верховного Суду України від 20 березня 2008 року у вказаних узагальненнях суди, які на посилаються на цей лист, розуміють лист Голови Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України Гнатенка А.В. від 20.03.2008 року:

« При вирішенні питань, пов'язаних із застосуванням даної правової норми, суди тривалий час керуються позицією, викладеною в листі Голови Судової палати у цивільних справах Верховного Суду України Гнатенка А.В. від 20.03.2008 року. Згідно даного листа, вимоги щодо виключної підсудності унеможливають застосування інших правил підсудності, крім тих, які встановлені процесуальним законом для відповідної категорії справ, правила виключної підсудності, визначені ч.1 ст.114 ЦПК України, які застосовуються до позовів з приводу нерухомого майна, стосуються:

- будь-яких вимог, пов'язаних з правом особи на нерухоме майно (земельні ділянки, будинки, квартири, тощо), наприклад, право власності на нерухоме майно тощо;

- речових (майнових) прав на власне чи чуже нерухоме майно (право володіння, користування тощо), а також про поділ нерухомого майна, що перебуває у спільній власності, визнання недійсним договору купівлі-продажу будинку, розірвання договору оренди нерухомого майна у зв'язку з невиконанням стороною договору, переводу прав покупця нерухомого майна, стягнення заборгованості з орендної плати за користування нерухомим майном тощо.

Проте, застосування даної норми процесуального права викликає труднощі та неоднакове застосування.» (зазначені Узагальнення).

Як зазначається далі в зазначених Узагальненнях: «В цілому проведене узагальнення свідчить, що застосування ст. 114 ч.1 ЦПК України залишається проблемним та спірним, відтак потребує відповідних роз'яснень.».

У великій кількості випадків суди наслідують вищенаведеним у даному конституційному зверненні рекомендаційним роз'ясненням ВСУ та ВССУ і, відтак, відмовляють у відкритті провадження у цивільній справі у разі, якщо позови про, наприклад, визнання правочину (зокрема заповіту) недійсним, усунення від права на спадкування, тощо, були пред'явлені не за місцем знаходження нерухомого майна, яке було, у тому числі серед іншого, предметом, відповідно: оспорюваного правочину (заповіту), права на спадкування, тощо.

Окрім вже зазначеної вище ухвали районного суду м. (суддя Виниченко Л.М) від 04.01.2013 року в справі № 755/29/13 (у якій ця ухвала від 04.01.2013 року набула законної сили, що підтверджується прикладеною до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно вказаної справи) *прикладом* такого наслідування є, зокрема, наступні рішення зальних судів, які (рішення) набули законної сили:

- ухвала районного суду м. від 07.04.2014 року в справі № 521/4811/14-ц (провадження № 2/521/4329/14), в якій (ухвалі) суд дійшов висновку, що справи про усунення від спадкування мають розглядатися у тому суді, на території якого розташований «матеріальний предмет спору, тобто нерухоме майно».

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 521/4811/14-ц шойнозазначена ухвала від 07.04.2014 року набула законної сили.

- ухвала колегії суддів судової палати в цивільних справах апеляційного суду області в справі № 480/228/15-ц (провадження №22-ц/784/812/15) від 16 березня 2015 року, в якій (ухвалі) суд апеляційної інстанції дійшов висновку, зокрема, що «До спорів, що нерозривно пов'язані з нерухомим майном судова практика відносить і спори щодо усунення від права на спадкування за статтею 1224 ЦК».

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 480/228/15-ц шойнозазначена ухвала від 16.03.2015 року набула законної сили.

- ухвала районного суду м. області в справі № 208/3815/14-ц (№ провадження 2/208/1600/14) від 27.05.2014 року, в якій (ухвалі) суд виходив із того, що «спадкове майно, від права на спадкування якого просить усунути відповідача позивачка, [має бути] розташоване за адресами, які за територіальністю ... відносяться до компетенції» суду, який розглядає справу.

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруковки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 208/3815/14-ц шойнозазначена ухвала від 27.05.2014 року набула законної сили.

- ухвала районного суду м. в справі № 761/20665/14-ц (провадження № 2/761/6067/2014) від 16.07. 2014 року, в якій (ухвалі) суд дійшов висновку, що «Виходячи з редакції ч.1 ст. 114 ЦПК України, правила виключної підсудності встановлюються до будь-яких вимог, пов'язаних із правом особи на нерухоме майно.»

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 761/20665/14-ц шойнозазначена ухвала від 16.07.2014 року набула законної сили.

- ухвала районного суду м. від 05.02.2014 року в справі № 462/728/14-ц, в якій (ухвалі) суд застосовував положення чистинпершої статті 114 ЦПК України таким чином, що на вимоги про «визнання заповіту недійсним ... поширюватимуться правила [виключної] підсудності» у разі, якщо «із заповіту ... вбачається, що він стосується нерухомого майна».

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 462/728/14-ц шойнозазначена ухвала від 05.02.2014 року набула законної сили.

- ухвала районного суду м. від 23.10.2014 року в справі № 761/31250/14-ц (провадження №2/761/8502/2014), в якій (ухвалі) суд, повертаючи позови заяву у справі, виходив із того, що «Відповідно до ч.1 ст. 190 ЦК України майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки. Вимоги щодо виключної підсудності унеможливають застосування інших правил територіальної підсудності, крім тих, які встановлені процесуальним законом для відповідної категорії справ. Із позовної заяви вбачається, що предметом спірних правовідносин є майнові права та обов'язки, щодо квартири АДРЕСА_1, тобто за межами територіальності району м. ».

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 761/31250/14-ц шойнозазначена ухвала від 23.10.2014 року набула законної сили.

Відповідно до правової позиції Конституційного Суду України, викладеній в абзаці шостому пункту 2.2 Рішенні КСУ від 11 лютого 2014 року № 1-рп/2014 у справі № 1-1/2014 за конституційним зверненням громадянина Запорожцева Олександра Семеновича щодо офіційного тлумачення положення частини першої статті 1241 Цивільного кодексу України (справа про право на обов'язкову частку у спадщині повнолітніх непрацездатних дітей спадкодавця) є визначенням, що «Виходячи зі змісту положень частин першої, другої, третьої статті 202 Кодексу заповіт за своєю правовою природою є одностороннім правочином – дією особи, спрямованою на набуття, зміну або припинення цивільних прав та обов'язків. Правочин, що вчиняється батьками (усиновлювачами), не може суперечити правам та інтересам їхніх малолітніх, неповнолітніх чи непрацездатних дітей (частина шоста статті 203 Кодексу)».

Відтак, судові рішення судів загальної юрисдикції у справах про визнання заповітів недійсними слід розглядати й як судову практику розгляду цивільних справ про визнання правочинів недійсними.

Водночас, в інших випадках, загальні суди, здійснюючи відповідне правове обгрунтування, вважають, що позови про визнання недійсними правочинів, усунення від права на спадкування тощо, не повинні розглядатися за принципом виключної підсудності, оскільки за рішенням суду по такій категорії справ суд встановлюється наявність або відсутність права, зокрема, на спадкування взагалі, а не конкретного чи нерухомого майна; за результатами розгляду даної категорії справ у позивача, у разі задоволення позову, не виникне якое речове право на нерухоме майно, а виникне, наприклад, право на збільшення частки у спадщині, право на спадкування, чи зміну черги спадкоємців тощо, а отже, у даному випадку відсутній спір з приводу нерухомого майна.

Так, ухвалою від 06.05.2014 року, яка набула законної сили, Ставищенського районного суду Київської області, єдиний унікальний номер: 378/386/14-ц провадження № 2/378/127/14, у справі за позовом подавачки даного конституційного звернення Драмарецької В.Г. до її сестри, суд повернув позовну заяву подавачки даного конституційного звернення, про усунення від права на спадкування, посилаючись на, зокрема, таке:

«Як вбачається з позовної заяви, місце проживання відповідачки, вказане позивачем – м.

Відповідно до ч. 1 ст. 109 ЦПК України позови до фізичної особи пред'являються в суд за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її проживання або за зареєстрованим у встановленому законом порядку місцем її перебування.

Вичерпний перелік випадків, коли підсудність визначається за вибором позивача, встановлено статтею 110 ЦПК України. До вказаного переліку не віднесено позови про усунення від права на спадкування. Відповідно до інформаційного листа Пленуму Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ за № 24-753/0/4-13 від 16.05.2013 «Про судову практику розгляду цивільних справ про спадкування» підсудність справ про спадкування визначається за правилами ст. 109 ЦПК. Поводи щодо права спадкування за загальними правилами підсудності подаються до суду за місцем проживання (знаходження) відповідача, за винятком позовів щодо нерухомого спадкового майна, які подаються до суду за місцезнаходженням цього майна.

Відповідно до ч. 1 ст. 114 ЦПК позови, що виникають з приводу нерухомого майна, пред'являються за місцезнаходженням майна або основної його частини.

Відповідно до ч. 5 ст. 1224 ЦК за рішенням суду особа може бути усунена від права на спадкування за законом, якщо буде встановлено, що вона ухилялася від надання допомоги спадкодавцеві, який через похилий вік, тяжку хворобу або каліцтво був у безпорадному стані. Вимога про усунення від права на спадкування за законом особи може бути пред'явлена лише після смерті спадкодавця.

Вимога про усунення спадкоємця від права на спадкування може бути пред'явлена особою, для якої таке усунення зумовлює пов'язані зі спадкуванням права та обов'язки (збільшення частки у спадщині, зміна черговості одержання права на спадкування), одночасно з її позовом про одержання права на спадкування з підстав, визначених у ч. 2 ст. 1259 ЦК (п.6 постанови пленуму Верховного суду України №7 від 30 травня 2008 року «Про судову практику у справах про спадкування»)

З аналізу вказаних вище правових норм вбачається, що позови про усунення від права на спадкування не повинні розглядатися за принципом виключної підсудності, оскільки за рішенням суду по такій категорії справ суд встановить наявність або відсутності права на спадкування взагалі, а не конкретного рухомого чи нерухомого майна. За результатами розгляду даної категорії справ у позивача, у разі задоволення позову, не виникне якоесь речове право на нерухоме майно, а виникне право на збільшення частки у спадщині, право на спадкування, чи зміну черги спадкоємців тощо, а отже, у даному випадку відсутній спір з приводу нерухомого майна.

Будь-яких інших вимог, крім вимог про усунення від права на спадкування, позивачем не заявлено.

Відповідно до п. 4 ч. 3 ст. 121 ЦПК України заява повертається у випадках, коли справа не підсудна цьому суду.

Згідно абз. 3 ч. 3 ст. 122 ЦПК України якщо за результатами отриманої судом інформації буде встановлено, що справа не підсудна цьому суду, суд повертає позовну заяву на підставі пункту 4 частини третьої статті 121 цього Кодексу.

З відповіді адресно-довідкового підрозділу ГУДМС УДМС України в м. _____ від 29.04.2014 року встановлено, що відповідачка на території _____ району не зареєстрована, а зареєстрована в м. _____ тому немає законом передбачених підстав для слухання справи. _____ районним судом _____ області.

Відповідно до статті 115 Цивільного процесуального кодексу України, якщо суддя, вирішуючи питання про відкриття провадження у справі, встановить, що справа не підсудна цьому суду, заява повертається заявнику для подання до належного суду, про що постановляється ухвала. Ухвала суду разом із заявою та всіма додатками до неї надсилається заявнику.

Враховуючи викладене, вважаю, що позовну заяву слід повернути позивачу на підставі ст. 121 ЦПК України, оскільки справа не підсудна цьому суду.».

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 378/386/14-ц шойнозазначена ухвала від 06.05.2014 року набула законної сили.

Аналогічної правової позиції дотримувався, наприклад, й _____ районний суд м. _____ в ухвалі від 04.11.2014 року в справі № 643/15233/14-ц (номер провадження 2/643/5364/14).

Як видно із прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 643/15233/14-ц шойнозазначена ухвала від 04.11.2014 року набула законної сили.

Показово, що як видно з також прикладеної до даного конституційного звернення ухвали від 10.10.2014 року, про усунення недоліків позовної заяви в тій же самій справі № 643/15233/14-ц, після усунення цих недоліків вимоги позивачки у справі, на вимогу суду були конкретизовані, а саме *чітко визначено на яку саме частину спірної квартири позивач просить усунути від права на спадкування за законом ОСОБА_2. Тобто, в справі № 643/15233/14-ц йшлося про спір на конкретно визначене індивідуальне нерухоме майно, розташоване в Московському районі м. Харкова, проте, суд у вказаній справі відмовився розглядати вказаний спір за правилом виключної підсудності.*

Зазначену правову позицію, зокрема й _____ районного суду _____ області розподілив також і _____ районний суд _____ області, за тим же самим позовом Драмарецької

В.Г., що й у справі районного суду області, єдиний унікальний номер: 378/386/14-ц провадження № 2/378/127/14; так, районний суд області ухвалою від 10.06.2014 року відкрив, за вказаним позовом провадження у справі № 357/6664/14-ц (провадження № 2/357/2486/14) та постановив у ній 09.10.2014 року рішення по суті, яке, як видно з прикладених до даного звернення копій ухвал Апеляційного суду області від 11.12.2014 року та Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 31.12.2014 року, роздруківки з Єдиного державного реєстра судових рішень стосовно справи № 357/6664/14-ц, набуло законної сили.

Як видно з тексту зазначеного рішення від 09.10.2014 року та згадуваного в цьому рішенні та доданому до даного конституційного звернення (у копії) заповіту від 15.07.2013 року заповідане цим заповітом спадкове майно, про усунення від спадкування якого йшлося у цій справі № 357/6664/14-ц складається, як вже зазначалося вище в даному зверненні, складається виключно з нерухомого майна: житлового будинку та земельної ділянки, на якій розташований цей будинок - за невизначеною в заповіті та невідомою адресою вказаних будинку та ділянки - та інших земельних ділянок, які розташовані (знаходяться) в селі району області, тобто за межами територіальності: районний суд області.

Більше того, ухвалою від 18.02.2015 року той же районний суд області відкрив провадження у іншій справі № 357/1098/15-ц (провадження 2/357/1152/15) та постановив рішення від 17.03.2015 року по суті спору за позовом тієї ж позивачки – Драмарецької В.Г. – про визнання недійсним заповіту від 15.07.2013 року, яким було, як щойно вказано у даному конституційному зверненні, заповідано виключно: житловий будинок та земельна ділянки, на якій він розташований - за невизначеною в заповіті та невідомою адресою вказаних будинку та ділянки - та інших земельних ділянок, які розташовані (знаходяться) в селі району області і який (заповіт) послуговував першопрічиною спору щодо набуття права власності у вказаній вище справі № 357/6664/14-ц. Отже, відкриттям провадження у справі № 357/1098/15-ц районний суд області вже вдруге проігнорував вищенаведені у даному конституційному зверненні роз'яснення Верховного Суду України та Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ про те, що позови про визнання недійсними правочинів (якими по своїй суті є й заповіти) щодо нерухомого майна та застосування наслідків недійсності пред'являються відповідно до частини першої статті 114 ЦПК за місцезнаходженням майна або основної його частини.

Аналогічної правової позиції до застосовуваної судом у вказаній справі районного суду області № 357/1098/15-ц, дотримувався, наприклад, і районний суд м. в ухвалі від 01.10.2014 року в справі № 210/5319/14-ц (провадження № 2/210/2082/14), про визнання заповіту недійсним, виходячи в цій ухвалі із того, що при поданні позову про визнання заповіту недійсним положення «ч. 1 ст. 114 ЦПК України, щодо виключної підсудності, а саме: пред'явлення позову за місцезнаходження майна або основної її частки» застосуванню не підлягає, оскільки у такому спору «з позовних вимог вбачається, що спір між сторонами виникає не з приводу майна, а щодо визнання заповіту недійсним».

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення роздруківки з Єдиного державного реєстру судових рішень стосовно справи № 210/5319/14-ц щойно зазначена ухвала від 01.10.2014 року набула законної сили.

Одночасно, в четвертій вищепереліченій у пункті 1 даного звернення цивільній справі № 378/1160/15-ц (провадження № 2/378/407/15), у якій подавачка даного конституційного звернення є стороною (відповідачем), відповідачів районний суд області відкрив провадження за позовом до сільської ради, Драмарецької В.Г., треті особи: районна державна нотаріальна контора області, Приватний нотаріус Білоцерківського міського нотаріального округу Величко О.М., про встановлення факту належності правостановлюючого документа, тлумачення вказанного заповіту від 15.07.2013 року (копії позовної заяви та ухвали районного суду області від 25.12.2015 року про відкриття провадження у справі прикладаються).

Зареєстрованим місцем проживання позивачки громадянки у вказаній справі № 378/1160/15-ц заявлено та є фактично область,

Отже, у вказаній справі № 378/1160/15-ц районний суд області дійшов прямо притиєжних висновків, ніж, як було показано вище в даному конституційному зверненні, дійшли суди у інших зазначених справах, зокрема стосовно застосування виключної підсудності цивільних справ з приводу одного й того самого заповіданого нерухомого майна, за участю подавачки даного конституційного звернення, а саме у наступних вищевказаних справах:

-	районного суду	області № 378/386/14-ц;
-	районного суду	області № 357/6664/14-ц;
-	районного суду	області № 357/1098/15-ц.

Отже, має місце стійка неоднозначність, принаймні, у вищевказаних судових рішеннях, які набули законної сили, (у тому числі й у справах за безпосередньої участі подавачки даного конституційного звернення) у застосуванні судами України слів «з приводу», яке містяться в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України.

Так, в одних випадках, суди України дотримуються, за звичай, правових позицій, викладених у пункті 42-му постанови Пленуму Вишого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ «Про деякі питання юрисдикції загальних судів та визначення підсудності цивільних справ» від 01.03.2013р. № 3 та вважають, що виключна підсудність встановлено для позовів, що виникають із приводу нерухомого майна стосується, як було показано вище у даному конституційному зверненні, зокрема, позовів про право власності на таке майно; про визнання правочину, зокрема заповіту, з нерухомістю недійсним; про усунення від права на спадкування нерухомого майна, визначення додаткового строку для прийняття спадщини із нерухомістю, тлумачення заповіту стосовно нерухомого майна, тощо.

Проте, в інших випадках, суди України, здійснюючи відповідне правове обґрунтування, вважають, що позовні вимоги в цивільних справах повинні розглядатися за принципом виключної підсудності, встановленим частиною першою статті 114 ЦПК України, лише у разі, якщо за рішенням суду у справі із такими позовними вимогами суд встановить наявність або відсутність права на конкретне нерухоме майно; якщо ж за результатами розгляду справи у позивача, у разі задоволення позову за тими чи іншими позовними вимогами, не виникне якесь речове право на нерухоме майно, а виникнуть інші права, прямо не пов'язані із правами на конкретне нерухоме майно, то, у такому випадку, відсутній спір з приводу нерухомого майна; до таких спорів деякі суди, у таких інших випадках, відносять, як було показано вище у даному конституційному зверненні, зокрема й спори про усунення від права на спадкування нерухомого майна, про визнання правочину, зокрема заповіту, із нерухомим майном недійсним, тощо.

3. Вже із вищевикладеного у пунктах 1, 2 даного конституційного звернення є очевидним, що вказана неоднозначність застосування судами України слів «з приводу», які містяться в частині першій статті 114 ЦПК України, вже призвела та може призвести і у подальшому до порушення законних прав подавачки даного конституційного звернення, а саме порушення конституційного права подавачки даного звернення на набуття права приватної власності в порядку, визначеному законом, (стаття 41 Конституції України), а також її права на судовий захист компетентним судом, у спосіб встановлений законом, що прямо передбачене, зокрема: статтею 55 Конституції України, статтею 4 Цивільного процесуального кодексу України, статтею 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ратифікованого ще Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73 року.

Так, стаття 55 Конституції України передбачає, що права і свободи людини і громадянина захищаються судом. Стаття 4 ЦПК України встановлює, що здійснюючи правосуддя, суд захищає права, свободи та інтереси фізичних осіб, права та інтереси юридичних осіб, державні та суспільні інтереси у спосіб, визначений законами України.

При цьому, вказаний судовий захист має надаватися всім особам, які беруть участь у судовому процесі, без дискримінації таких учасників судової справи за їх процесуальним статусом (позивачі, відповідачі, тощо).

Порушення вказаного порядку та розгляд вищеперелічених цивільних справ за мою учасю не у відповідності до встановлених законодавцем правил вже призвів та може призвести й у подальшому до порушення також і мого права, встановленого статтею 41 Конституції України, оскільки за частиною другою цієї статті Конституції право приватної власності, у тому числі й на спадкове майно, має набуватися саме в порядку, визначеному законом.

Варто також зауважити, що відповідно до частини першої статті 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ратифікованого ще Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73, кожен має право при, зокрема, визначенні його права та обов'язків у будь-якому цивільному процесі на справедливий і публічний розгляд справи саме компетентним, незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону.

Визначитись же у компетентності суду у вказаних цивільних справах № 378/1160/15-ц за мою участь є неможливим без розгляду даного конституційного звернення та отримання за ним офіційної інтерпретації зазначеного положення частини першої статті 257 Цивільного процесуального кодексу України.

Як видно з прикладеної до даного конституційного звернення копії позовної заяви у вказаній цивільній справі № 378/1160/15-ц оспорюваний у ній позивачкою, мою рідною сестрою заповіт, нашого з _____ та третім відповідачем у вказаній справі _____, рідного батька _____ від 15.07.2013 року стосується розподілу спадкового майна, заповіданого нашим батьком всім трьом дітям зазначеним заповітом у неоднаковому співвідношенні.

При цьому, в випадку вказаної цивільної справи № 378/1160/15-ц фактично є наявним й спір про право, оскільки, як видно із прикладеної до даного конституційного звернення копії моєї заяви до районного суду _____ області у вказаній справі у ній є визначена законодавством України пряма необхідність встановлення нікчемності зазначеного заповіту, та, відтак, відповідного перерозподілу залишеного померлим батьком _____ спадкового майна в порядку наслідування, в рівних частках, його дітьми як спадкоємцями за законом.

З урахуванням того, що позов, заявлений мою сестрою у вказаній справі № 378/1160/15-ц, мною прямо заперечується з підстав нікчемності вищевказаного заповіту, що має бути, вважаю, встановлено при постановленні відповідного судового рішення по вказаній справі № 378/1160/15-ц, визначення того, який же саме суд визнаний законом належним для прийняття такого судового рішення, у тому числі й щодо встановлення нікчемності вказаного заповіту нашого батька від 15.07.2013 року, має принципово важливе значення для правової визначеності стосовно вказаного майбутнього судового рішення у зазначеній справі, певності у його законності та подальшій силі.

Варто також зауважити, що відповідно до частини першої статті 14 Міжнародного пакту про громадянські і політичні права, ратифікованого ще Указом Президії Верховної Ради Української РСР N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73, кожен має право при, зокрема, визначенні його права та обов'язків у будь-якому цивільному процесі на справедливий і публічний розгляд справи саме компетентним, незалежним і безстороннім судом, створеним на підставі закону.

Визначитись же у компетентності (компетенції) суду у вказаних цивільних справах №№: № 378/386/14-ц, 357/6664/14-ц, 357/1098/15-ц, 378/1160/15-ц, за мою участь виявляється неможливим без розгляду даного конституційного звернення та отримання за ним офіційної інтерпретації зазначеного положення (слів «з приводу») частини першої статті 114 Цивільного процесуального кодексу України.

Зокрема, наприклад як видно з прикладеної до даного конституційного звернення копії позовної заяви у вказаній цивільній справі № 378/1160/15-ц оспорюваний у ній позивачкою, мою рідною сестрою _____, заповіт, нашого з _____ та третім відповідачем у вказаній справі _____, рідного батька _____, від 15.07.2013 року стосується розподілу спадкового майна, заповіданого нашим батьком всім трьом дітям зазначеним заповітом у неоднаковому співвідношенні.

При цьому, в випадку вказаної цивільної справи № 378/1160/15-ц фактично є наявним й спір про право, оскільки, як видно із прикладеної до даного конституційного звернення копії моєї заяви до районного суду _____ області у вказаній справі у ній є визначена законодавством України пряма необхідність встановлення нікчемності зазначеного заповіту, та, відтак, відповідного перерозподілу залишеного померлим батьком _____ спадкового майна в порядку наслідування, в рівних частках, його дітьми як спадкоємцями за законом.

З урахуванням того, що позов, заявлений мою сестрою у вказаній справі № 378/1160/15-ц, мною прямо заперечується з підстав нікчемності вищевказаного заповіту, що має бути, вважаю, встановлено при постановленні відповідного судового рішення по вказаній справі № 378/1160/15-ц, визначення того, який же саме суд визнаний законом належним для прийняття такого судового рішення, у тому числі й щодо встановлення нікчемності вказаного заповіту нашого батька від 15.07.2013 року, має принципово важливе значення для правової визначеності стосовно вказаного майбутнього судового рішення у зазначеній справі, певності у його законності та подальшій силі.

Аналогічне фактично стосується й вищевказаних цивільних справ № 378/386/14-ц, № 357/6664/14-ц та № 357/1098/15-ц, оскільки у разі, якщо ці справи було розглянуто некомпетентним судом (із порушенням встановлених статтею 114 ЦПК України правил виключної підсудності – варто зауважити лише, що, наприклад, фактично всі свідки по двом останнім вищевказаним справам № 357/6664/14-ц та №

357/1098/15-ц, розглянутих районним судом області, знаходяться саме у районі області, де й розташовано спадкове майно, яке містить адреси за вказаним заповітом від 15.07.2013 року), то, у такому випадку, слід уважати, що викладеною неоднозначністю застосування слів «з приводу», які містяться в частині першій статті 114 ЦПК України, порушеними є й мої вищезазначені конституційні права, встановлені статтями 41, 55 Конституції України.

4. Що ж стосується однаковості юридичної значимості обставин, за яких були постановлені судові рішення, вищезазначені у даному конституційному зверненні та прикладені до нього на обґрунтування неоднозначності застосування судами України, у тому числі й у справах за моєю участю та *стосовно одного і того самого спадкового нерухомого майна*, слів «з приводу», які містяться в частині першій статті 114 ЦПК України, то необхідно зазначити наступне.

За правилом, закладеним законодавцем у, зокрема, частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України, *юридичний термін «з приводу» означає таку однаковість обставин, яка тягне за собою юридичну значимість у вигляді застосування виключної підсудності при розгляді цивільних справ*. Отже, в випадку даного мого конституційного звернення юридична значимість обставин застосування судами України слів «з приводу», які містяться в частині першій статті 114 ЦПК України, визначається «приводом» судових справ, по яких були постановлені судові рішення, на які міститься посилання в даному конституційному зверненні – а саме тим «приводом», яким є набуття права власності на спадкове нерухоме майно. До того ж, у випадку судових рішень, постановлених у вищезазначених в даному зверненні справах за особистою участю подавачки цього звернення, такі судові рішення були постановлені, фактично, щодо одного й того самого нерухомого майна, заповіданого вищезазначеним заповітом від 15.07.2013 року, а отже, такі судові рішення аж ніяк не можуть вважатися такими, що були постановлені за неоднакових, тобто різних, не подібних одні до одного, юридично значимих обставин.

Крім того, усталеною правовою позицією Конституційного Суду України встановлено *однаковість юридично значимих* обставин при застосування одних і тих самих норм правових актів судами України, іншими органами державної влади, а не *просто однаковість* таких обставин.

5. Представника за законом або уповноваженого за дорученням не маю, при розгляді справи за даним конституційним зверненням братиму участь особисто.

6. За усього вищевикладеного, керуючись статтями 147, 150 Конституції України, статтями 2, 38, 42, 43, 46, 49, 50, 61, 94 Закону України «Про Конституційний Суд України»

ПРОШУ:

1. Відкрити провадження у справі Конституційного Суду України за даним конституційним зверненням.
2. Прийняти рішення, яким дати, в аспекті даного конституційного звернення, офіційне тлумачення слів «з приводу», які містяться в частині першій статті 114 Цивільного процесуального кодексу України.

25.03.2016

Драмарецька В.Г.